

Kr. nord Tidning
Demokratiet i søkelyset

1960

I kringkastingen får vi svært ofte høre kjente kvinner og menn snakke om «Demokratiet i søkelyset». Noen er svært frittalende, særlig de som fremdeles er noe østorientert. Andre er mer lunkne og går igrunnen utenom spørsmålet.

Som kjent var maleren Victor Smith for en tid siden utsatt for sensur i kringkastingen. Det skapte adskillige bølger. Kringkastingrådet grep inn og sa heldigvis det forløsende ord.

Tirsdag slapp professor Eiliv Skard til med sitt syn på «Demokratiet i søkelyset». Han var meget skarp og sa bl. a.:

— Når jeg er bedt om å tale om demokrati i Norsk Rikskringkasting, kan jeg vanskelig unngå å spørre hvordan Norsk Rikskringkasting selv stiller seg til demokratets verdier. Episoden med Victor Smith var en enestående skandale, et brudd på de enkleste demokratiske prinsipper, men den reiser et enda alvorligere spørsmål: Hvor står vårt lands mest effektive meningsdannende institusjon? Hva ser den som sin oppgave i en verdenshistorisk institusjon? Hva ser den som sin oppgave i en verdenshistorisk krisetid da veldige krefter går til angrep på selve vårt livsgrunnlag? Vi lever midt i den globale idékrig som faktisk er den tredje verdenskrig. Har Norsk Rikskringkasting et klart forpliktende standpunkt til vårt folks demokratiske, moralske, kristne grunnverdier? Eller har den ikke noe standpunkt? Men en presse eller kringkasting som idag ikke vet hva den vil, den blir et

bytte for krefter som meget godt vet hva de vil. Det gjelder for en institusjon som for en person, sa professor Skard: Den som ikke står for noe som helst, vil falle for hva som helst.

I sitt foredrag reiste professor Skard spørsmålet:

— Hva er grunnen til at demokratiet idag er på defensiven, truet på livet av en totalitær ideologi som forneker alle våre høyeste verdier og som har det ene mål: å erobre verden?

— Det må ha vært en svikt i fundamentene. Vi innbilte oss at demokrati er noe man kan få gratis, vi glemte at intet samfunn kan bestå og intet folk kan leve uten et felles forniktende livsgrunnlag — det var den glemte faktor i liberalismens som ivelferdsstatens demokrati. Mennesket har behov for et livsinnhold som engasjerer. Hvis dette behov ikke tilfredsstilles, da oppstår et tomrum hvor alle onde ånder kan rykke inn. De demokratiske politikere som ikke har annet å tale om enn levestandard, må ikke undres over at demokratiet ofte har liten evne til å begeistre ungdom — samtidig som totalitære ideologier vet å sette millioner på marsj.

Professor Skard understreket at kommunismen effektivt kan infiltrere på alle felter — i det økonomiske, det kulturelle, det kirkelige liv. Og professoren sa videre: Med god støtte i presse og kringkasting har den søkt å knekke nasjonenes livsmot, skape en verdensopinion av frykt, baktaler våre forbundsfeller, Amerika, Tyskland, Adenauer, un-

omdannet av et politisk tvangssystem? Til dem som overveier en slik mulighet, vil jeg ut fra min dypeste overbevisning si: Der finnes en annen vei! En vei vi alle må gå.

— En fremtredende skolemann ble for en tid siden skarpt angrepet i pressen for en bok han hadde skrevet. Han svarte og sa omtrent følgende: Kritikken har i hovedsaken rett. Jeg har tatt feil. — Jeg aner ikke hvilket livssyn som lå bak disse ord. Men det vet jeg at slike ord styrker redelighetens og dermed demokratets sak i vårt land. Det er noe forfriskende ved realærlighet. Det er en utfordring — til personer og til institusjoner.

Det var mandige ord.

dergraver respekten for det militære forsvar — og undergraver Guds autoritet i folket. Når vi tenker på hva for en hjernevask vårt folk har vært og fremdeles er utsatt for, da kan jeg for mir del ikke unngå å stille et meget ubehagelig spørsmål: Hvor har vi vært hen, vi akademikere, vi som burde kunne se klart — hvor har vi vært siden vi i alle disse år har latt dette skje?

I sin konklusjon sa professor Skard at verden i alle tilfelle vil bli dyptgående forandret. — Men skal vi passivt vente på at den blir

21-01-032